

محل مطبعه و اداره :

جفال اوغلانده امنيت

صندوغی جوارنده

شنکول يقوشنده

۲۲ نومرو

مشرق و غرب

اخطار :

مسلكمزه موافق آثار

جدیده مع الممنونیه

قبول اولنور

درج ایدله یین آثار اعاده اولنماز

دیر ، فلسفه ، علوم ، حقوق ، ادبیات تاریخ ، سیاست ، و بالخاصه احوال و شئون اسلامیه در بحث ایراد هفته ده بر نشر اولنور .

آبونه بدلی

صاحب و مؤسسلری :

درسعادتده نسخہ سی ۵۰ پاره در

ابوالعلا زین العابدین - ح . اشرف ادیب

تاریخ تأسیسی

قیرلہ دن مقوا بورو ایله کوندریلیرسه سنوی

۲۰ غروش فضله آلنیر

۱۰ تموز ۳۲۴

سنه لکی	التی آیلانی	غروش
ممالک عثمانیه ایچون	۶۵	۳۵
روسیه	»	۳۰۵
سائر ممالک اجنبیه	۱۷	۹

باشنجی جلد

۲۳ صفر پنجشنبه ۱۰ شباط ثانی ۳۲۶

عدد : ۱۲۹

سلامت عقل و دین

حریت عقل

فطرتك انسانه تودیع ایلدیكى خصائصك ائبویوکی ، ائله مؤثری ، شهنشیر ، قوه عقلیه سیدر . یوقاریده سوله مش ایدک که انسان حیوانلر کی حاجات حیاتی تأمین ایدک ایل عمل ایل مفطور اوله رقی یاراد- لمامش ، بالعکس بقای موجودیتك استلزام ایتدیکی هر درلوبیلکیدن محروم اوله رقی دنیا به کتیرلشد . آنجق بو محرومیته مقابل کندیسنه معلوماتیه متناسب اولمق اوزره آرتان بر قوه عقلیه ویرلشد که انسانی هر درلو سوق طبیعی احتیاجندن وارسته بر اقان بوودیه اونی یاواش یاواش وحشت قارا کلقلندن چیقاره رقی مدنیت ضیالینه طوغرو سوق ایتشد . شو قدر وار که بو خصیصه عظماده - آنجق خالق حکیمه عیان اولان بر حکمت غامضه دن طولانی - دیگر خصائص عالیه کی کندیسنی تحکمی ، مراقبه سی آلتده زبون ایدرک وظیفه سی ازلدن بری وضع ایدلش اولان قانونه کوره ایفادن آلیقویان برسورو مانعلره ، مزاحملره محاط اولمشدر .

انسانیتی تذلیله چالیشان رؤسای روحانیه قوه عقلیه دیدیکمز بو موهبه کبرایه عطف ایتدکری نگاه تجسس قدر شدتی بر نظری مواهب سائر انسانیه دن هیچ برینه عطف ایتمه مشلردی . زیرا بیلورلردی که بشرک یکانه سلاحی اولان بوقیلج بر کره قینندن صیریلورسه آرتق قارشیدنده نه وهم اردولری طوره بیلجک ؛ نه ده خیال بولو- طاری . اونک ایچون اولانجه شدتلیله بوودیه نورانی اوزرینه یوکلنرک انسانیتی بویله ائ معظم بر خصیصه بی نظیرندن محروم بر اقدیلر حتی دین نامنه سوله نن سوزلری آکله مق ایچون بوقوتی اعمال ایتک کفری موجب اولور ، فتوا سی ویرمک ، درجلینه قدر واردیلر ، بو آرتق تضییقک ، بوافراطک عاقبت الیه سی اولمق اوزره انسانلر ظلمت جهلک اردرکاته ایندیلر که تاریخ کندی یوزینی قیزارتان اولو حله لری بزه یک شدتی برلسان انتقام ایله تصویر ایدیلر !

ایشته ، مدنیت صحیحه و حریت عقلیه فاطر حکیم طرفندن خاتم الانبیاء حضرت محمد (ص- ل- م) الهام اولندیغی صیردرده ملتار بو حالده ایدی ! اوت ، اقوام سائرینی مراقبه لری آلتیه اولان رؤسای دین املتارینه قارشى : « صاقین ها ! ضیای عقلی رهبر اتحاد ایتیکز اونى سوندوریکز ! بصیرت کوزینی قاپاییکز . چونکه دین عقله کلیاً منافیدر . » دییه باغیررکن جناب رسول امین اصحابنه ، اتباعنه طوغرو دونهرک « الدین هو العقل ولادین لمن لاعقل له - دین عقلدن عبارتدر ، عقلی اولمایانک دینه یوقدر . » بویورویوردی . کذلک اوبر طرفده کی شرمه غلو و طغیان محکوملرینه قارشى : « ای انسانلر ، بربریکزه زنه ار عقله اویمامه یی توصیه ده بولونیکز . چونکه یاکیلرده عقله او یارسه کز غضب الهی یی جلب ایتش اولورسکز . » دیدکری برصیرده مدنیت حقیقیه واضعی جناب پیغمبر اصحاب کزیننه (یاایها- الناس اعقلوا عن ربکم و تواصوا بالعقل تعرفوا ما امرتم به و ما نهیتتم

عنه واعلموا انه یجدرکم عن ربکم . » اختطار علویسنده بولونوردی . ایشه بویکی قوانین الهیه سایه سنده عقل بشر حریت ازلیه سنی استحصال ایتش ، کندیسنی احاطه ایدن اسارت زنجیرلرندن قور- تیله رقی انسانیتک مرشد حقیقیسی اولمشدر . برزمانلر عبادات ظاهریه و طاعات جسمانیه افراد انسانیه آره سنده یکانه مدار ترجیح ایکن آرتق ائ بویوک مدار رجحان قوه عقلیه دن عبارت قالمشدر . نته کیم عالیه - الصلاة والسلام اقدمز « لایعجزکم اسلام رجل حتی تنظروا ماذا عقده عقله » بیوریور .

ضعف عقلی سببیه هر درلو افراطه ، تفريطه دوشمک اخیالنه معروض اولدقندن صکرمانسانک حرکات جسمانیه سی ، عبادات ظاهریه سی نه درجه یه قدر مفید اوله بیلیر ؟ اوله یا ، بویله بر آدم اموری مواضعنک غیری مواقعه وضع ایدک ؛ اشیایی میزان حقیقیسندن بشقه بر میزان ایل طارته جق ، بروظیفه تکلیف اولندیغی زمان ظلمی عدل ؛ عدل ایه ظلم تلقی ایتش اولمشدن طولانی او وظیفه یی سوء استعمال ایدک ؛ ذاتاً صلاح ، تقوی دعوا سنده بولنلاردن بر چوغنی کور میورمی بزه محضاً عقاسر لقلری یوزندن ملتارینک ، مملکتلرینک باشنه بلا کسیدیلر . برقیله خلقی حضور پیغمبریده بر آدمی ثنا خصوصنده یک ایلری کیدنجیه علیه الصلاة والسلام اقدمز « عقلی نصلدر . » بیورمشلر . « یارسول الله بزرگا او آدمک اعمال خیریه ده ، عبادتده اولان تقدمندن یتخت ایدیورز . سن ایه بزه اونک عقلکی صوریورسک . دیمشلر جناب پیغمبر « ان الاحق بصیب بجهله اکثر من فجور الفاجر وانما یرتفع المباد غداً فی الدرجات الزانی من ربهم علی قدر عقولهم - احق جهالتی سببیه بر فاجردن زیاده فذالق ایشلیه بیلیر . ذاتاً فردای قیامتده انسانلرک جناب حقه درجه قربلری ، عقللری نسبتده اوله جقدر . » بیورمشدر . ایشه دیانت اسلامیه نك قوه عقلیه یه ویرمش اولدیغی پایه بلند .

لکن اقوام مدنییه قائلر دوکهرک ، جانلر ویره رک استحصال ایتش اولدقلری بو حریت عقلدن به نتیجه قزانیدیلر ، بیایورمیسکر ؟ اوت شو میدانده کی ، اثر مدنیت ، شوکت ، قوت ، مادی وسائل رفاهیت ، دنیوی بر چوق و سائنط سعادت هب بوقوتک کال حریتله اعمالی سایه سنده در . لاروس دیورکه : « جمعیات بشریه نك زمان طفولیتندن بو آنه کلنجیه یه قدر بشریتک مادی ، معنوی ، اخلاقی بتون ترقیاته سبب یکانه هیچ شهنشیر عقلک تضییق اسارتدن قورتیلمسیدر . »

بز شو قوه عقلیه نك قید اسارتدن قورتارلمسی زمانمزدن یک اوزاق برشی اولماقله برابر بر چوق قانی محاربه لردن ، آتشلی مجادله لردن صکرمانک اوله بیلدیغی قائلر مرکز نظرنده اثبات ایتزدن اول بختمز خاتم ویرمه مک ایسته یورز . لاروس دیورکه : « تا پروتستانلغک زمان ظهورندن فرانسه اختلالنک نهایتنه قدر کچن مدت طرفنده عقلی زنجیر اسارتدن قورتارمق ایستیلرله اوقیودی ادامه ایتک آرزوسنی بسلینلرک آراسنده کی محاربه ل طالع حرب کاه بر طرفه کاه دیگر طرفه دونمک شرطیه دوام ایدوب کیتمشدر . ایشه ماضیده کی خرافاتدن کاملاً یوزچویره رک مستقبل ایچون یکی بر ساحة عرفان وجوده کتیرمک

ایچون فرانسه انقلابی ارکان جمعیتک یقیلان قسملرینی تعمیریه باشلادی.
نسل حاضرک تعلیمی مسئلهسی ده اک مهم برمشله اولدی .
بزه کلنجه : « الحمد لله الذی هدانا لهذا وما كنا لنهتدی لولا ان
هدانا الله . » آیت کریمه سنی مقام شکرانده ترتیل ایله بخمزه حسن
خاتمه ویریرز .

محمد عاکف

عبدالرشید افندی نیک رؤیاسی ..

— السلام علیکم !
— وعلیکم السلام ، حضرت ! صفا کلدیکنز ، غائب ایتدک سزی .
زده سکنز ؟
— زده اوله جغز ؟ قره غوللرده ، امنیت عمومیه لرده ...
— خیر اوله ! براز جانک زده صیقلهش کی کوریورم ...
— یوق ، شخصم ایچون صیقیلمام . یالکز ملت نامنه بیان تأسف
ایدرم . بزدار الخلافیه ، دارالامان دیه بورایه صغندیغمز حالد بوراده
کوردیکمز معامله بزى دوچار تأسف ایدیور ، دوشوندریور .
— خیر اوله ! برسوء تفهم اولسه کرک .
— بلکه . دیکله یکه ده حکمک سزی کندی کندکزه ویررسکنز :
دون اقسام ، ساعت اونبر ، هنوز اوه کلش ، کیجه لکرمی
کیمشدم . دیرکن قاپونک چنغراغی اورولدی . آشاغی ایندم . قاپوی
آچدم . باقدم یاغمورانه صاریمش ، یوزی کوزی ایی کورونمز جثلی
برذات .
— نه ایسترسکنز افندم ؟ دیدم .
— آیا صوفیه مرکزینه اشریف ایدرم یسکنز ؟ دیدی .
ها ، اکلادم که کن پولیس ایمش .
— شیمدی صیجاقدن کلدم ، مساعده ایدرسه کنز یارین کلهیم .
— ایکنجی دفعه در کلیورم ، سزه زحمت اما برابر کلک سزی رجا
ایدرم .
طبیعی امره متابعت لازم ، کینه رک یواه روان اولدق . او اوکدن ،
بز آرقه دن اسکی ضبطیه قاپوسنه کلداک . قاپودن کیرر کیرمز برچوق
خاطرات ماضیه جانلاندى . وقیله ده بن بوراده قالمشدم . لکن نه
قدرده پیسنمیش ، نه قدرده خرابه زاره دونمش . بن اوباصیق طاوانلی ،
مظلوملرک یاشلریله چورومش تحتالی بنانک ییقلهش اولدیغنی ظن
ایدیوردم .
مردیوه نلری چیققدق ، برقاج قپودن کچک ، نهایت بر اوطه یه
کلداک . اوطه ده سیویل بر مأمور کزینیور ، صوبانک آرقه سنه اودون
یینغمقده اولان خدمتجیه : « حیات مسئلهسی بو ! » دیه سویله نیور .
اکلاشیلان صوئوقدن شکایت ایدیور . چونکه اوکون قار ، فورطنه
اورته لوق دهشت ایدی . اوطه جینک بحرک سزلکی ده جانی صیقیوردی :
« دقت ایت ، یاغنین چیقاره جقسک » دیه سویله نیوردی .

اوطه دن کیریلنجه بر پارمقلق وار ، اوضرمده اوطه دن چیقمقده
اولان بر پولیس « شویله اوطورک » دیه بزه پارمقلق خارجنده ،
یعنی قپو آرقه سنده بر یر کوستردی . قپونک آجیق طور مقیده اولان
قادی دیزمه تماس ایدیوردی .

بر آز اوطوردق . باقدم که بزه بر شی صوران موران یوق .
دیدم :

— کیمسه یوقی بوراده ، حالزی اوکره نهم ؟..
آیا قده کزینمکه اولان سیویل افندی جواب ویردی : —
معاون بک ایچروده در ، کورورسکنز ...

ینه سکوت . بکله دم ، بکله دم ، یاریم ساعت اولدی . هیچ بر
شیلر یوق . او سیویل مأمورده چیقدی . دیرکن او پولیس قری
کلدی : — افندی ، بیورکنز !.. دیدی .

قالققدم ، پولیسک آرقه سندن یورومکه باشلادم ، قارا کلنجه بر
قوریدوردن کچک ، اوچنچی بر اوطه یه کیردک . باقدم اولکی سیویل
مأمورینه بوراده کزینیور بوسفر :
— بیورک !..

دیدی . شیمدیکی اوطه ارتهیه نسبتله بر آز کنیشجه ،
اولدقجه منتظم . پنجره نک یاننده بر یر کوستردی ، اوطوردق .
تکرار صوردم : — کیمسه یی کوره بیله . جکمی بز ؟ ..

ینه جواب ویردی : — معاون بک یکه کتدی ، شیمدی
کلر ...

طبیعی ، بونک اوزرینه الی ماشالله اوطوره رق ، ینه سکوت داللق
یاریم ساعت قدر کچر کچمز بزى پوسته ایدن پولیس افندی کلدی :
— بیورک افندی !

دیه اوکده دوشدی . او اوکدن ، بن آرقه دن کیدیورز ، مردیوندن
اینیورز .

— زده یه کیدیورز ؟ دیدم .
— امنیت عمومیه مدیری ایسته یورمش سزی اورایه کوتوره جکم .
رسمی البسه لی پولیس افندی ایله امنیت عمومیه یولنی طوتدق .
اسکی ضبطیه قپوسندن چیقدیغمز زمان کیجه اولمش ، ساعت بره
کلشدی .

نهایت امنیت عمومیه مدیرینه کلداک . کلداک اما ، قپوده کی نوبتجی
« کیمسه لر یوق دیدی . بزى پوسته ایدن افندی : — اوله ایسه بوراده
اوطوره جغز ، دیدی . دار بر مردیوه دن یوقاری چیققدق . مردیوه دن
باشنده بر اوطه یه کیردک .

اوطه صیجاقدن جهنم کی اولمش . بر افندی متصل صوبایه اودون
آتیور . یاریم ساعت قدر اوطوردق دن صوکر ا اوراده بولنان پولیس
افندیلردن بری :

— مرحبا خوجه افندی !
دیدی . بزده « مرحبا » دیه مقابله ایتدک . ینه اسکی سکوت
باشلادی .